

והמאמץ מסחיבת המשא.

וגם לפי הסבר זה, הבהמה לא החליקה ולא הוחמה, אלא מתה משום שהתאמצה יותר מכפי כוחה, ולכן, אם שכרה על מנת להוליכה בבקעה, ושינה והוליכה בהר, יכול המשכיר לטעון כי בגלל השינוי היא מתה, מכיוון שהתאמצה לעלות לראש ההר, ולא נותר בה עוד די כוח לעבודת הסחיבה, וזה גרם למותה.

ואם שכרה על מנת להוליכה בהר, ושינה והוליכה בבקעה, יכול המשכיר לטעון כי בגלל השינוי מתה, מכיוון שאין די אויר בבקעה, לא היה לה כוח לעבודת הסחיבה [אפילו שלא הוחמה, כי אם הייתה בהר, היה האוויר שם נותן בה כוח]. והואיל ומחמת פשיעת השוכר [ששינה] מתה, יש לחייבו בשני המקרים שבראש משנתנו.

ההסבר השלישי:

רבה אמר: המקרה שבו עסקינן בתחילת המשנה, הוא כגון שהכשיה נחש, ומתה. [גם לפי הסבר זה הבהמה לא החליקה ולא הוחמה].

לפי רבה, טענת המשכיר היא, אם השוכר לא היה משנה, ומוליכה רק במקום שעליו סוכם ביניהם, לא הייתה הבהמה מוכשת, ומשום ששינה והוליכה למקום אחר [שבו היה נחש], הוכשה ומתה. לפיכך יש לחייב את השוכר בשני המקרים שבראש משנתנו.⁽⁶²⁾

ההסבר האחרון:

רבי חייא בר אבא אמר בשם רבי יוחנן: **הא מני?** [הרישא של המשנה] בשיטת מי היא אמורה? בשיטת רבי מאיר היא, דאמר:

כל המעביר על דעת בעל הבית, נקרא גזולן. עמ-ב

דהיינו: כל הנוטל חפץ מחברו [כגון שוכר או אומן] כדי לעבוד בו, ומשנה בעבודתו מרצונו של בעל החפץ, נחשב כגזול את החפץ.⁽⁶³⁾

ולפיכך עומדת הבהמה ברשותו, לחייבו בכל אונסיה, כדין גזולן.

ולכן, אם שינה השוכר מתנאי השכירות, והולך את הבהמה במקום שאינו על דעת

אונס גמור היא, ואם כן למה חייב השוכר בניזקה? וביארו הראשונים [תוספות רבינו פרץ, ריטב"א] שהואיל ופשע בשמירתו והוליכה בהר, אף שמתה באונס חייב. לפי שתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב. אבל התוספות [בסוף ד"ה רבי יוסין] כתבו, שפעמים מצויים נחשים יותר בהר מבבקעה, ועל כן פשע במה שהוליכה שם.

63. המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזולן, אפילו אם שינה בדברים שאינם פשיעה ממש, ומשום כך במשנתנו אף אם נתן לו על מנת

ידוע שהיה האויר שונה בהר באותו יום. והריטב"א הוסיף עוד יותר, שדוקא אם ניכר בה שמתה מחמת האויר השונה. וביאור דעת רש"י כתב הכוס ישועות, שדבי רבי ינאי סברו כאביי [לו ב], לגבי שומר שפשע בשמירתו ויצאה הבהמה לאגם, שלדעת אביי יכול לומר לו אוירא דאגם קטלה. וכתב הבית אהרון שבסוגין אף רבא יודה לזה, שהרי מצוי הדבר שאויר ההר שונה מהבקעה.

62. שיטת רבא טעונה ביאור, שהרי הכשת נחש

רבי יהודה אומר: אין הצבעי נחשב גזלן, ועליו לתת לבעל הצמר את צמרו הצבוע. אבל בעל הצמר לא יתן לו את שכרו המלא על הצביעה, אלא:

אם השבח, ההפרש בשבין שווי הצמר הצבוע לצמר שאינו צבוע, יתר על היציאה, גדול יותר מהסכום שהשקיע הצבעי בצביעת הצמר [חמרי הצבע, והעצים ששרף הצבעי כדי לבשלם, ולהכין מהם את הצבע], נותן לו בעל הצמר לצבע רק את היציאה, שזהו הסכום הנמוך יותר.

ואם להיפך, היציאה יתירה על השבח, נותן לו רק את השבח. שהואיל ושינה ממה שאמר לו בעל הצמר, יש לקנוס אותו, ולכן לא יקבל את שכרו המלא.

וממה שסובר רבי מאיר שצבעי המשנה מדעת בעל הצמר נקרא גזלן, יש ללמוד את הכלל ש"כל המעביר על דעת בעל הבית, נקרא גזלן", ולפיכך אף השוכר שבמשנתנו נחשב גזלן, על ששינה מדעת המשכיר, וחיוב בכל אונס שיקרה לבהמה.

ופרכינן: ממאי? אין זו הוכחה שמשנתנו היא כדעת רבי מאיר!

הבעלים, נחשב הוא לגזלן. ואם כן, אפילו אם מתה הבהמה כדרכה [באונס], חייב השוכר לשלם עבורה למשכיר. (64)

והוינן בה: **הי רבי מאיר?** לאיזו הלכה ידועה שאמר רבי מאיר, התכווין רבי יוחנן לומר, שממנה אפשר ללמוד את הכלל: "כל המעביר על דעת בעה"ב נקרא גזלן"?

אילימא הכוונה היא לרבי מאיר הצבעי, לדין שאמר רבי מאיר לענין צבעי,

דתנן [בבא קמא ק ב]: **הנותן צמר לצבעי** [צבעי, אומן לצביעה] **לצבוע** לו אותו באדום, והצבע שינה ממה שאמר לו בעל הצמר, **וצבעו** בצבע שחור. וכן להיפך, אם בעל הצמר ביקש לצבעו שחור, והצבעי שינה, **וצבעו אדום**,

נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה:

רבי מאיר אומר: הצבעי נותן לו לבעל הצמר את דמי צמרו, כפי ששווה בשוק צמר שאינו צבוע. כי היות שהצבעי שינה ממה שאמר לו בעל הבית, נחשב הוא גזלן על הצמר, (65) וקנה אותו בשינוי, והרי הוא חייב לשלם את דמיו, כפי שהיה שווה בשעת הגזילה.

הבית, אין הוא נחשב גזלן.

65. בדרך כלל חייב הגזלן להשיב את הגזילה, שנאמר והשיב את הגזילה אשר גזל [ש"ע חו"מ ש"ס]. אכן אם השתנתה הגזילה מכפי שהיתה בשעת גזילתה, קנה הגזלן את הגזילה ב"שינוי", ומשלם את דמיה לנגזל, שנאמר "אשר גזל" – אם כעין הגזילה יחזיר ואם לאו משלם דמיה [ב"ק סו]. ואף צביעת הצמר נחשבת שינוי, ולכן קנהו הגזלן בצביעתו.

להוליקה בבקעה בזו והוליקה באחרת חייב. אלא שהמשנה נקטה הר ובקעה, כיון שמבקעה לבקעה בדרך כלל אין הבעלים מקפיד [שטמ"ק בשם ריטב"א].

64. והמשנה בהמשך, המחלקת בין הוחמה להחליקה, ופוטרת את השוכר אם מתה הבהמה באונס, היא כשיטת החולקים על רבי מאיר, וסוברים, שאף על פי שהעביר על דעתו של בעל

ודלמא שאני התב, במקרה שנתן צמר לצבעי, רק שם נחשב הצבעי לגזלן, וקנה את הצמר, משום דקניא הצבעי את הצמר בשינוי מעשה, מחמת שעשה שינוי בגוף הצמר [שצבעו]. וסובר רבי מאיר כדעת האומר, שחפץ גזול נקנה לגזלן כאשר הוא משתנה מכפי שהיה בשעת הגזילה.

אבל אין להביא ראייה מכאן למקרה של משנתנו, שאם שכר בהמה והוליכה במקום אחר ממה שהרשה לו המשכיר, נחשב השוכר גזלן. לפי שבמקרה כזה, לא נעשה כלל שינוי בגוף הבהמה.⁶⁶ ולכן, אין ללמוד מכאן את הכלל, ש"כל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן".

ולכן מביאה הגמרא מקור אחר, שכך היא שיטת רבי מאיר:

אלא, רבי מאיר, האומר כל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן, הוא רבי מאיר ד"מגבת פורים",

דתניא, מגבת פורים, מעות שגובין גבאי צדקה מבני העיר כדי לחלק לעניים לצורך סעודת פורים, יתנו הגבאים את הכסף של המגבית הזאת דוקא לצורך פורים, ולא יתנו את המעות לצורך צדקה אחרת.⁶⁷

מגבת העיר, מעות שגובין בעיר זו, יתנם דוקא לעניי אותה העיר, ואין מדקדקין בדבר לאמור דיים לעניים בפחות. ושאר המעות יוותרו בקופת הגבאי.⁶⁸

אבל — לוקחין במעות אלו את העגלים, ושוחטין אפילו יותר מכדי הצורך, ואוכלים

מכל מקום היכן מוצאים בדבריו שהמשנה נקרא גזלן, שמא רק אסור לשנות אבל אם שינה אינו גזלן? ובארו האחרונים, שהנה מלשונו של רבי שמעון בן גמליאל נראה שאינו מתיר לכתחילה לשנות מדעת בעל הבית, אלא "מיקל" — בדיעבד, ואם כן לפי זה מבואר דרבי מאיר סובר שאפילו בדיעבד לא מהני, אם כן בהכרח אינו איסור בעלמא אלא חיובו כגזלן.

68. זהו לפי המתבאר ברש"י. אבל הרמב"ן והנמוקי יוסף כתבו, מגבית פורים לפורים — כלומר מה שגובים לפורים יהיה רק לפורים, ואפילו אם ישארו מעות מיותרות ישארום לפורים שבשנה הבאה. עוד הביא בשם יש מפרשים, "דכל מה שגבו סתם בפורים יהיה לסעודת פורים" — כלומר אפילו אם לא גבו במפורש לצורך הסעודה, "דמסתמא כל הנותן על דעת סעודת פורים הוא נותן".

66. מקשים הראשונים, הרי אדם שעושה שינוי בחפץ שלא על מנת לגזול, אינו קונה אותו, שהרי קנין "שינוי" נאמר דוקא בגזלן, והוא שעל ידי השינוי מתבטל דין השבת הגזילה, משום שאינו כעין שגזל. אם כן למה קונה הצבעי בשינוי הרי לא נתכוון לגזלו? מתרץ הרמב"ן שהואיל ושינה מדעתם של הבעלים, מוכח שהתכוון לגזול. אבל הריטב"א מבאר דבאמת אינו מתכוון לגזול, ומכל מקום נחשב גזלן משום ששינה מדעתו של בעל הצמר, ואף על פי כן אין לדמות זאת לדין השוכר במשנתנו ולומר דנקרא גזלן, לפי שאינו נקרא גזלן אלא אם כן עשה שינוי הראוי לקנות בו אם היה גזלן, כגון ששינה בגוף החפץ. אבל במשנתנו שלא שינה בגוף הבהמה כלום אינו נחשב גזלן. ונראה שכך סבר רש"י בד"ה בשינוי עיי"ש.

67. לכאורה קשה, שאף על פי שאמנם מוכח מדברי רבי מאיר שאין לשנות מדברי בעל הבית,

אותו, והמותר מן הבשר, יפול לכיס של צדקה.⁽⁶⁹⁾

רבי אליעזר אומר: מנבת פורים לצורך סעודת פורים.

ואין העני רשאי ליקח מהן מעות לקנות רצועה לפנדלו, אלא אם כן התנה העני⁽⁷⁰⁾ במעמד אנשי העיר ואמר: רצוני ליקח מעות אלו לצורך אחר ולא לצורך הסעודה! דברי רבי יעקב, שאמר משום רבי מאיר.⁽⁷¹⁾

ורבי שמעון בן גמליאל מיקל, מתיר ליקח ממעות אלו לצרכיו.

וסברה הגמרא, שלדעת רבי מאיר אין לשנות ממעות הצדקה, משום שכל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן. ומכיון שנתנו לו לצורך הסעודה, אין לו לשנות מדעת

הנותנים.

ופרכינן: דלמא התם נמו, גם במגבית פורים, הטעם הוא משום שהנותנים את הצדקה, אדעתא דפורים הוא דיהיב ליה את המעות. אבל אדעתא דמידי אהרינא כגון רצועה לסנדלו לא יהיב ליה, ועדיין נותרו המעות ברשות הבעלים.

והיינו, שמתחילה אין דעת הבעלים לתת לעני מעות אלו אלא דעתם שיקח העני ממעות האלו מה שצריך לצורך הסעודה, ואת המותר יחזיר. ואם כן, בודאי שבמקרה כזה הוא נקרא גזלן, שהרי לא ניתנו לו המעות לצורך דבר אחר, ואין זה ככל מעביר על דעת בעל הבית, כי שם הוא לא נוטל את החמור לעצמו, אלא רק שינה מדעת הבעלים באופן שימוש.⁽⁷²⁾

פורים? ותיצרו, דאכן דוקא בפורים אין לשנות, וביאר התוספות הרא"ש כיון שהטעם למגבית משום שמחת פורים, אין לשנותם לצדקה שאין בה שמחת פורים. עוד יש לבאר באופן אחר, שטעם נתינה זו לקיים מצות מתנות לאביונים, ועיקר דין זה הוא בכדי שיהיה לעניים במה לעשות סעודת פורים, ואם ישנו לדבר אחר לא יתקיים ענין המצוה.

71. לשון הגמרא תמוה, שהרי אותו מאמר בגמרא תחילתו "רבי אליעזר אומר" וסופו "דברי רבי יעקב שאמר משום רב מאיר". והמהרש"ל אכן לא גרס את המילים "רבי אליעזר אומר" ומעיר המהרש"א שבתוספות נתבאר שכן גרסו מילים אלו, ועל כן מבאר המהרש"א, שהכוונה שרבי יעקב אמר את דבריו בשם רבי מאיר ורבי אליעזר.

72. כך יש לבאר את דברי רש"י לפי ביאורו של

69. לפירושו של רש"י, אין מדקדקין בכמות אותה צריכים עניי העיר, אלא לוקחים עגלים הרבה ושוחטין אותם. אבל רוב הראשונים פירשו, שאין בודקין אם המקבל עני, אלא כל הפושט יד נותנים לו, ואפילו לגוי הפושט יד נהגו לתת, מפני דרכי שלום. [ריטב"א, נמוקי יוסף, ר"ן]. ובריטב"א הוסיף לחדש בטעם הדבר, שכל הפושט יד נותנים לו, "דאין נתינה זו צדקה אלא משום שמחה ומשלוח מנות". ונתקשו בדבריו גדולי האחרונים, שהרי אין יוצאים ידי חובת משלוח מנות בנתינת מעות? ועוד שהרי אם נותנים אף לגוי, בזה ודאי אין דין משלוח מנות? ודחקו בדבריו, שאכן לא נתכוון לדין משלוח מנות אלא לדין שמחה כמשלוח מנות.

70. מקשים התוספות: הרי מעות של צדקה מותר לשנותן לצדקה אחרת, כמבואר בערכין [ו] בן ואם כן מפני מה נאסר לשנות במגבית

ליקח חלוק וקנה טלית, יאמרו, שאמר: זבנינא ליה גלימא [אקנה לו לעני חלוק], ולא זבן ליה.

ואם כן, אין הטעם שם משום "כל המעביר על דעת בעל הבית", אלא זוהי תקנה עבורו מפני החשד.

ומקשה הגמרא: אם כן, ליתני בכרייתא שטעם הדבר הוא מפני החשד!

מאי, מה זה שנקט התנא "מפני שמעביר על דעת בעל הבית"?

אלא, שמע מינה, כי אכן משום דשני הוא — ששינה מדעתו, וכל המעביר על דעת בעל הבית, נקרא גזלן.

שנינו במשנה: השובר את החמור והבריקה:

והוינן בה: מאי והבריקה? מה פירוש הביטוי הבריקה?

אלא, הא רבי מאיר, הסובר שכל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן:

דתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הנותן דינר לעני ליקח לו העני במעות אלו חלוק, לא יקח בו העני טלית. וכן להיפך, אם נתן לו לצורך קניית טלית לא יקח בו חלוק. מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית, שנתן לו המעות לצורך אחר. (73)

וסברה הגמרא, שזהו המקור לדברי רבי מאיר, שכל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן.

ופרכינן: ודלמא שאני התם, מה שאין לו לשנות מדברי בעל הבית, משום דאתו למיחשדיה הבריות את בעל הבית, דאמרי אינשי: אמר פלניא, הבטיח בעל הבית, זבנינא ליה לברשא [אקנה טלית] לפלוני עניא, ולבסוף לא זבן ליה, לא קנה לו את הבגד, והרי הוא נודר ואינו מקיים.

אי נמי, כמו כן, במקרה השני, שאמר לו

הוא כשמשמש בחפץ שלא לפי תנאו של בעל הבית, נחשב הדבר לגזילה, או דדוקא אם יטלנו לעצמו גזלן הוא. [ואין לדמות לשואל שלא מדעת דגזלן הוא, שהרי שם כלל לא הרשהו ליטלו ועצם נטילתו את החפץ גזילה היא].

73. המהרש"א במהדו"ב מקשה, למה כאן אין הגמרא דוחה שאדעתא דדבר אחר לא יהיב ליה, כמו לגבי מגבית פורים? ומתוך שאם כן לא היה צריך רבי מאיר לחזור ולומר דין זה שנית. ולכאורה קושיא זו קשה רק לשיטתו שמבאר לעיל את החילוק בין מגבית פורים לדין מעביר על דעת בעל הבית, שבמגבית פורים לוקח העני את המעות אליו, ומשום כך גזלן הוא, מה שאין

המהרש"א במהדו"ב. אבל הראשונים פירשו את החילוק בין כאן לשאר מעביר על דעת בעל הבית באופן אחר, דדוקא במגבית פורים מקפיד בעל הבית אם ישנה העני ויקח במעותיו רצועה לסנדלו, כיון שמצות היום לתת לעני לצורך סעודת פורים. אבל במשנתנו יתכן שאינו מקפיד כל כך אם ישנה מדברו, ויוליכו בהר או בבקעה, ואינו נקרא גזלן משום כך. מתבאר בדבריהם, שכל נידון הגמרא אם מעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן הוא, האם אומדים אנו בדעת בעל הבית שיקפיד עליו ביותר אם ישנה מדבריו, או לא. אכן לפי דברי המהרש"א במהדו"ב שהחילוק הוא בין אם לוקח את החפץ לעצמו, לבין אם רק משתמש בו, מבואר שנידון הגמרא

ומפרשינן: **הכא**, בני בבל, **תרנמו**, ביארו: הבריקה — **נחוריתא**. היינו תבלול המכסה את אישון העין, שכיסה את עיניה .

רבא אמר: אבזקת, תולעים ברגלי הבהמה.

ועתה הגמרא מביאה מקרה העוסק בענין זה:

מעשה **בהחוא**, אותו אדם, **דאמר לחו לאנשי בית המלוכה**: ראיתי **אבזקת** תולעים **במילתא דמלכא** בבגדי המלך.

אמרו ליה: במאי, באלו בגדים ראית זאת? **האם בטלי כסף**, בבגדי פשתן ראית, **או בטלי זהב**, בבגדי צמר הצבוע אדום?

איכא דאמרי, בטלי כסף אמר, וקטלוח, שאין תולעים בבגדי פשתן, וכוונתו היתה לבזות את המלך, ולכן הרגוהו.

איכא דאמרי, בטלי זהב אמר, **ושבקהו**. שחררו אותו, כי יתכן שאכן כך ראה! (74)

שנינו במשנה: **או שנעשית הבהמה אנגריא**, **אומר לו המשכיר הרי שלך לפניך**, ואינו חייב להעמיד לו אחרת.

אמר רב: לא שנו שיכול לומר לו הרי שלך לפניך, **אלא באנגריא חוזרת**, שנטלוח עבדי המלך לזמן קצוב, ולאחריו יחזירה לשוכר.

אבל אם נטלוח **באנגריא שאינה חוזרת**, חייב להעמיד לו **חמור** אחר תחתיו, כי נחשב הדבר כאילו מתה הבהמה, ושנינו במשנה ש"חייב להעמיד לו חמור".

וטעם הדבר הוא, שבאנגריא חוזרת לא בטלה השכירות אלא הוא רק מתאחר במלאכתו. אבל באנגריא שאינה חוזרת, בטלה השכירות. ולכן, או יחזיר לו מעותיו, או יעמיד לו אחרת במקומה. (75)

ישמואל אמר: אינו חייב להעמיד לו אחרת, **בין באנגריא חוזרת ובין באנגריא שאינה חוזרת**.

אלא **אם בדרך הליכתה**, בדרך בה הולך השוכר לצרכיו, **ניטלה הבהמה**, וממשיכים עבדי המלך להוליכה בדרוכו, אז **אומר לו: הרי שלך לפניך**, שכך הן דרכם, שכאשר מוצאים בהמשך הדרך חמור אחר, משיבים את הראשון לבעליו, ונוטלים עמם את השני, ולכן לא בטלה השכירות בכך, כיון שיש לו

זאת. אבל בחוטי הזהב אונס הוא, ומשום כך שבקהו.

75. כתב הריטב"א: מה שיכול לטעון לו יכול אתה לעשות מלאכתך לכשתחזור הבהמה, זהו דוקא אם שכרה בקבלנות, אז טוען המשכיר שאין זה אלא איחור בעבודה, ולא הפסד מהותי. אבל אם שכרה לזמן, אינו משלם לו על אותם ימים שהיתה בעבודת המלך. אכן ברש"י במשנה משמע, דאפילו אם שכרה לזמן יכול לומר המשכיר לשוכר מזלך גרם, וחייב ליתן לו שכר

כן במשנה שרק משתמש הוא בחמור, ואם כן כמו כן כאן נוטל העני את המעות לעצמו. אבל לדעת הראשונים דלעיל [הערה 69], לא קשה כלל, שהרי דוקא בפורים משום מצות היום מקפיד בעל הבית, ולא במתנה בעלמא.

74. בשטמ"ק מובא בשם הראב"ד והר"ח, דאותו אדם שומר בגדי המלך היה, ובגדי המלך היו ארוגים מחוטי כסף וחוטי זהב, ואמר שעלתה חלודה בחוטים, והנה אם זה קרה בחוטי כסף, זוהי פשיעתו, שהיה יכול למנוע

להלך עמם עד ששייבו לו את החמור. (76)

ואם לאו בדרך הליכתה ניטלה, אלא הולכים עמה אנשי המלך בדרך אחרת מזו שרוצה השובר ללכת בה, **חייב להעמיד לו חמור,** ואין הבעלים יכול לטעון, עליך להלך בעקבותיהם, שכן בכך הוא מפסיד, שהרי רצונו ללכת בדרך אחרת.

ומקשה הגמרא:

מיתיבי ממה ששנינו בברייתא: השובר את החמור והבריקה, או שנשתמטה הבהמה, אך עדיין ראויה היא למשא, **אומר לו המשכיר לשובר: הרי שלך לפניך,** ואינו חייב להעמיד לו אחרת.

אבל אם מתה או שנעשית אנגריא, ניטלה לעבודת המלך כדלעיל, **חייב המשכיר להעמיד לו חמור אחר.** וזהו לכאורה שונה מהמתבאר במשנתנו — שבאנגריא אומר לו "הרי שלך לפניך".

והוינן בה: **בשלמא לרב, לא קשיא,** אין זו סתירה, שהרי ניתן לחלק ולומר:

כאן — במשנתנו, מדובר באנגריא חוזרת, ומשום כך אומר לו הרי שלך לפניך.

וכאן בברייתא, מדובר באנגריא שאינה

חוזרת, ומשום כך מעמיד לו חמור אחר.

אלא לשמואל, שאינו מחלק בין אנגריא חוזרת לשאינה חוזרת, **קשיא!**

וכי תימא, לשמואל נמי לא קשיא, שהרי יכול לתרץ —

כאן, במשנתנו מדובר שבדרך הליכתה ניטלה.

כאן, בברייתא מדובר, שלא בדרך הליכתה ניטלה. ומשום כך אינו יכול המשכיר לומר לשובר הרי שלך לפניך, שהרי אינו חייב לשנות מדרכו כדי ללכת אחריה, וכמו שנתבאר לעיל.

זה לא יתכן לפרש! **דהא מוקתני סיפא בברייתא שם רבי שמעון בן אלעזר אומר, אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך, ואם לאו חייב להעמיד לו חמור,**

מכלל, דלתנא קמא, שאמר חייב להעמיד לו חמור, בלא לחלק בין דרך הליכתה לדרך אחרת, **לא שאני ליה.** ומחייב את המשכיר להעמיד לו אחרת בכל מקרה.

אמר לך שמואל, אכן תנא קמא אינו סובר כמותי אלא כרב, ומכל מקום אין שיטתי דחוויה, שהרי האם **לאו מי איכא רבי**

החוזרת? ומתרץ הרמב"ן, שלדעת רש"י אנגריא שאינה חוזרת, אין הכוונה אינה חוזרת כלל, אלא שאין זמן קצוב מתי תחזור. והריטב"א מבאר, שחוזרת הכוונה תוך ימי השכירות, ושאינה חוזרת הכוונה עד תום ימי השכירות. והביאור בזה לפי דברי התוספות שחוזרת הכוונה תוך ימי השכירות, ושאינה חוזרת הכוונה עד תום ימי השכירות. והביאור בזה לפי

כל יום ויום. וכן כתב הנתיבות המשפט [ש"י סק"ג].

76. מקשה הרמב"ן, אם אכן בדרך הליכתם הכוונה שכאשר מוצאים בדרכם חמור אחר, משיבים את הראשון לבעליו, ונוטלים עמם את השני, אם כן למה אמר שמואל שדינו הוא גם באנגריא שאינה חוזרת, הרי זוהי אנגריא

שלך לפניך. ואם לאו חייב להעמיד לו חמור. ופרכינן, לפי המתבאר, שכל הברייתא דברי רבי שמעון בן אלעזר היא, תיקשי: ומי מצית מוקמת לן את הרישא של הברייתא, כרבי שמעון בן אלעזר? והא קתני ברישא של הברייתא: "השובר את החמור והבריקה או שנשתטתה, אומר לו השובר, הרי שלך לפניך".

ואילו רבי שמעון בן אלעזר אמר במקום אחר: השובר את החמור לרכוב עליה והבריקה, או שנשתטתה, חייב המשכיר להעמיד לו חמור אחר.

ואם כך, אי אפשר לבאר שכל הברייתא מדברי רבי שמעון בן אלעזר היא, שהרי הוא עצמו אמר שאם הבריקה מעמיד לו חמור אחר, שלא כמבואר בברייתא.

ומתרצינן: אמר רבה בר רב הונא, אין לדמות בין הברייתא לדברי רבי שמעון בן אלעזר אלו, כיון שרבי שמעון בן אלעזר אומר את דינו "חייב להעמיד לו חמור אחר", דוקא אם שכר את החמור לרכוב עליו.

וזה שאני, משום שאי אפשר לרכוב על חמור עיוור. אבל בברייתא מדובר ששכרה למשא, ויכול להוליכה בדרכים אף אם

שמעון בן אלעזר דקאי בוותי? אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר!

ולפי זה מתבאר, שדעת תנא קמא כרב, ואילו רבי שמעון בן אלעזר סובר כשמואל.

אי בעית אימא, אין להקשות מהברייתא על שמואל, אלא יתכן לפרש שאכן אין שתי דעות בברייתא, אלא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא.

וחסורא מיחסרא, והכי קתני:

השובר את החמור והבריקה, או נשתטת הבהמה, אומר לו המשכיר: הרי שלך לפניך.

אבל מתה הבהמה או שנעשית אנגריא, חייב המשכיר להעמיד לו חמור.

במה דברים אמורים, דוקא אם שלא בדרך הליכתה ניטלה ממנו הבהמה.

אבל ניטלה בדרך הליכתה, היינו בדרך שבה חפץ השובר ללכת מתחילה, הולכים עימה עתה עבדי המלך שנטלוה, אומר לו המשכיר: הרי שלך לפניך, הרי יכול אתה ללכת אחריהם, ואחר זמן מועט ישיבוה לך.

עט-א דברי רבי שמעון בן אלעזר.

שהיה רבי שמעון בן אלעזר אומר, אם בדרך הילוכה ניטלה, אומר לו המשכיר הרי

המלך, ורק משום שמצאוה בדרכם לקחיה עמם, אומר לו הרי שלך לפניך, כיון שמחמת השובר נלקחה. וזהו הביאור אם בדרך הליכתו, שמחמת הליכתו נלקחה. אכן אם היו מחפשים אחריה אפילו בבית המשכיר, חייב להעמיד לו אחרת שהרי מחמת נלקחה.

דברי התוספות, שבאנגריא חוזרת יכול לעשות מלאכתו כשתחזור, ואם תחזור בתום ימי שכירות לא יוכל כבר לעשות מלאכתו, ומשום כך חייב להעמיד לו חמור אחר. אכן דעת רבינו חננאל [הובא בתוספות ד"ה א] שאם כשהיתה הבהמה בבית המשכיר לא היתה נלקחת לעבודת